

جنگ در اوکراین فرآیندهای بازار تسلیحات را دچار تغییرات جدی کرد

اسلحه می فروشیم پس هستیم

فرهنگستان برخلاف اکثر مردم جهان که از هر شکلی از جنگ بیزارند و تمایل دارند در طول حیات شان، هیچ گاه بوی باروت به مشام شان نخورد، جنگ برای دلانان اسلحه در جهان، حکم بازار شب عید را دارد. شلیک هر سلاحی، می تواند چند دلار به جیب آنها و پاداش چربی برای مدیرعامل و همکاران ارشد شرکت های تولیدکننده تسلیحات به همراه داشته باشد. آنها حریص به فروش بیشتر هستند و از این رو دل داده جنگ هایی هستند که به بن بست خشونت آمیز می رسند و تقاضای بی پایانی را به سمت تولیدکنندگان تسلیحات روانه می کند. جنگ ها بسته به وسعت شان، می توانند سیاهچاله های بی انتهایی را سر و شکل دهند و میلیاردها دلار از بودجه یک کشور را به درون خود کشند. درحالی که در گوشه و کنار دنیا، شعله های کوچکی از جنگ و یا نگرانی از بروز جنگ، چرخ کارخانجات تسلیحاتی را به رونق انداخته، آتش جنگ اوکراین و پایان نامشخص آن، ضیافتی بی انتها را برای بازار تسلیحات به راه انداخته است. نه تنها اوکراین، که این جنگ منجر به افزایش تقاضا برای تجهیزات نظامی و مهمات در اروپا شده است. هیچ کس از آینده خبر ندارد و سایه یک جنگ، حرص و ولع شدیدی را برای بر کردن انبار تسلیحاتی به راه انداخته است. جدا از نیاز داخلی، اروپا برای سرپانگه داشتن اوکراین، باید نیازهای کی یف را هم تامین کند. از زمان تهاجم روسیه به اوکراین، اکثر ۳۰ عضو ناتو بیش از ۸۰ میلیارد دلار کمک نظامی، بشردوستانه و مالی به کی یف اختصاص داده اند. از این مبلغ ۶۵ میلیارد دلار کمک نظامی بوده است. ایالات متحده، بزرگترین اهداکننده تسلیحات، ۲۱٫۱ میلیارد دلار تسلیحات از ذخایر خود به اضافه ۱٫۷ میلیارد دلار کمک مالی و بشردوستانه را به اوکراین روانه ساخت.

اتحادیه اروپا ۳۲ میلیارد دلار، بریتانیا ۱۰٫۷ میلیارد دلار، آلمان ۷٫۵ میلیارد دلار و ژاپن نیز ۶ میلیارد دلار کمک کرده اند. جنگ اوکراین رونقی را برای تولیدکنندگان تسلیحات غربی ایجاد کرده است که در حال تخلیه ذخایر، ارتقا و تولید تسلیحات بیشتر برای پاسخگویی به تقاضاها هستند. روسیه که قبلا دومین صادرکننده بزرگ تسلیحات پس از ایالات متحده بود، عرضه خود را حفظ کرده و شاهد کاهش فروش بوده است. با این حال، افزایش تقاضا یا کمبود مواد خام و اجزا همراه بوده است و گلوگاه هایی را ایجاد کرده که تولید و تحویل را کند می کند. کارشناسان پیش بینی کرده اند که جنگ اوکراین می تواند تا زمانی ادامه پیدا کند که جریان تسلیحات به اوکراین ادامه داشته باشد. اوکراین بر روی کاغذ مدعی است که جنگ تا پایان آزادسازی سرزمینش ادامه پیدا خواهد کرد. این دقیقا همان چیزی است که غربی ها و سازندگان اسلحه می خواهند.

بسیاری از نقل و انتقالات سلاح از سوی متحدان غربی اوکراین شامل تسلیحات مدرنی مانند سامانه های دفاع هوایی آمریکایی است که در برابر پهپادها و موشک های روسیه

۱. با وقوع جنگ اوکراین بودجه نظامی کشورهای عضو ناتو و روسیه افزایش یافته است. این بودجه ها در کنار تحقیق و توسعه و همچنین افزایش نفقات ارتش، صرف توسعه کارخانجات تسلیحاتی و افزایش خرید اسلحه خواهند شد. با این حال تنها بخشی از کشورهای جهان از این «افزایش ها» بهره می برند. آمریکا، انگلیس، فرانسه، ایتالیا، آلمان و اسپانیا به عنوان بزرگترین تولیدکنندگان اسلحه در جهان به دلیل عضویت در ناتو در اولویت اول تسلیح بیشتر ارتش شان و همچنین در اولویت دوم تقویت تسلیحاتی متحدان ناتویی خود را پیگیری می کنند.

۲. اوکراین و متحدان غربی اش و همچنین روسیه و متحدان شرقی اش فشار بر بازارهای تسلیحاتی جهان و حتی بازارهای مجاور آن را برای تامین نیاز جبهه های جنگ افزایش داده اند. این فشارها حتی بازارهای مجاور مانند مواد و قطعات با کاربرد چندگانه را نیز در بر گرفته است. این باعث شده نه تنها کشورها، حتی برخی گروه های فراملی نیز از جهاتی دچار مشکل در تامین سلاح و مهمات خود را بازارهای جهانی شوند.

۳. جنگ اوکراین به طور همه جانبه تامین تسلیحاتی را با

باعث کاهش رشد در این بخش شده است. SIPRI، دلیل این وضعیت را این دانسته که روسیه یعنی یک طرف جنگ، تامین کننده عمده مواد خام مورد استفاده در تولید تسلیحات است. در این گزارش آمده است: «این می تواند تلاش های مستمر در ایالات متحده و اروپا برای تقویت نیروهای مسلح و تکمیل ذخایر آنها پس از ارسال میلیاردها دلار مهمات و سایر تجهیزات به اوکراین را مختل کند.»

دلایل بروز کمبود سلاح در بازارهای جهانی

بازارهای سلاح با کمبود مواجه شده اما این کمبود لزوما ناشی از کاهش تولید آن نیست. آنچه به طور کلی به کمبود سلاح در بازارهای جهانی دامن زده است؛ اولویت یافتن تسلیح داخلی و مسلح سازی متحدان، مصرف بالای جنگ اوکراین و همچنین افزایش نیاز به تسلیحات به جهت شدت احتمال درگرفتن مخاصمات است. مورد آخر به این معناست که کشورها به طور نسبی با کاهش سلاح مواجه شده اند و باید نسبت به گذشته رشد سالانه بالاتری را در میزان تجهیز خود رقم بزنند. اما چرا پس از جنگ اوکراین کشورها دچار کمبود شده اند؟

بسیار مؤثر بوده است. اما در موارد دیگر، متحدان تجهیزات انباشته شده ای را فراهم کرده اند که در بهترین حالت نیاز به تعمیرات اساسی داشت. تحویل ۳۳ هویترز خودکشی که توسط دولت ایتالیا به اوکراین اهدا شده است، نمونه ای از این موضوع را ارائه می دهد. ویدئوها نشان می دهد که از موتور یکی دود بلند می شود و مایع خنک کننده موتور از دیگری نشت می کند. وزارت دفاع ایتالیا در بیانیه ای اعلام کرد که این خودروها سال ها پیش از رده خارج شده بودند، اما به هر حال اوکراین خواستار تعمیرات اساسی و بهره برداری آنها با توجه به نیاز فوری به ابزار برای مقابله با حمله روسیه شده بود. دلیل این وضعیت، افزایش تقاضا برای تسلیحات از سوی اوکراین و حتی خود کشورهای اروپایی است.

با این حال، یک گزارش می گوید که این درگیری ممکن است تولید را نیز مختل کند. براساس گزارش جدید موسسه تحقیقات صلح بین المللی استکپلم (SIPRI) که بر تحقیقات درمورد درگیری، تسلیحات، کنترل تسلیحات و خلع سلاح متمرکز است، ۱۰۰ تولیدکننده برتر تسلیحات در جهان در سال ۲۰۲۱ به افزایش فروش خود ادامه دادند، اما مشکلات زنجیره تامین

انتقال نیروهای واگنر به بلاروس در مجاورت لهستان و مرزهای شمالی اوکراین، برای ناتو تبعاتی در پی دارد

توبه واگنری

سید مهدی طالبی

خبرنگار گروه بین الملل

ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه دوشنبه شب (۵ تیر، ۲۶ ژوئن) در جریان سخنرانی خود پیرامون حوادث اخیر کشورش به سربازان گروه شورشی واگنر که قرار است به بلاروس بفرستاده شود وعده اش برای عفو آنان عمل کند. اعضای ارتش خصوصی واگنر جمعه و شنبه به مدت دو روز واقعه های شگفت آور، تاریخی و دلهره آور آفریدند. اعضای این گروه که پس از مدت ها عقب نشینی ارتش روسیه با فتح باخمت قهرمانان ملی روسیه شناخته می شدند، با شورش علیه دولت مرکزی و حرکت به سمت پایتخت، گناهی ناخوشدنی علیه کشور درحال جنگ شان مرتکب شدند.

باین حال پس از پیشروی آسان و سریع به سمت مسکو در کمتر از نیم روز آن هم با پیمودن ۷۵۰ کیلومتر (سه چهارم مسافت) آشکار شد نبردهای سنگینی در پایتخت در خواهد گرفت. این مساله به ویژه با بمباران گسترده کاروان خودرویی واگنر قطعی شد؛ هرچند این گروه نیز چند بالگرد و هواپیمای ارتش را ساقط کرد.

با عقب نشینی نیروهای واگنر، دولت روسیه سه راه پیش روی آنان قرار داده است. عده ای از آنان با بستن قرارداد با وزارت دفاع به ارتش می پیوندند، عده دیگری به خانه بازگشته و تعدادی نیز به بلاروس می روند.

آنچه در این میان مهم به نظر می رسد استقرار بخشی از واگنری ها در بلاروس است. کشوری که در مجاورت سه عضو ناتو قرار دارد. این احتمال وجود دارد که از گروه واگنر که بر اثر شورش، خودش به شمار می رود برای دست زدن به اقدام علیه ناتو استفاده شود. بر همین اساس روز دوشنبه یونس استولنتبرگ، دبیرکل ناتو در جریان کنفرانس خبری در ویلنیوس (پایتخت لیتوانی) تاکید کرد: «در صورت انتقال مالک شرکت نظامی خصوصی واگنر به بلاروس، ناتو آماده واکتس و پاسخ سریع است.» لیتوانی که یکی از همسایگان ناتوست یازدهم و دوازدهم جولای (۲۰ و ۲۱

بالتیکی در مجموع ۴۷ هزار نفر در ارتش های خود دارند که با درنظر گرفتن ۶ هزار سرباز ناتو، تمام سربازان در دست این سازمان به ۵۳ هزار نفر می رسد.

گفته می شود تعداد اعضای تبعیدی واگنر به بلاروس ۸ هزار نفر خواهد بود. مساله ای که نمی توان به آن اطمینان کامل داشت. با توجه به استعداد ۲۵ تا ۵۰ هزار نفری واگنر و تقویت آن در صورت نیت روسیه برای ترتیب دادن یک تهاجم بدون مسئولیت به سه کشور بالتیکی، تعداد سربازان واگنر در بلاروس بسیار بیشتر از ۸ هزار نفر خواهد بود. اگر تنها نیمی از واگنر به بلاروس منتقل شوند، ناتو با ۵۳ هزار سرباز خود با ۲۵ هزار نیروی به شدت رزمی مواجه خواهد شد. واگنری ها سابقه جنگ در نقاط مختلف جهان به ویژه در جنگ دوساله اوکراین را دارند. از سوی دیگر آنها به شدت به تسلیحات

جدید و به روز ساخت روسیه، تسلیحات ارسالی غرب به اوکراین و همچنین هر سلاح پیشرفته دیگری که در بازارهای جهانی موجود بوده، مسلحند. آنها امکان خرید بهترین سلاح ها از بازار جهانی را از کنار حضور خود در اقتصاد کشورهای مختلف به دست آورده اند.

اگر واگنری های پشیمان بخواهند توبه کرده، کشورشان را مجددا سرفراز کنند و همزمان داغ ننگین خیانت کاری را از پیشانی خود پاک کنند، در صورت درخواست مسکو از طریق خاک بلاروس تحرکاتی را علیه سه کشوری بالتیکی یا حتی لهستان و اوکراین ترتیب خواهند داد.

بلاروس نیز در این میان پیش تر با استقرار تسلیحات هسته ای تاکتیکی روسیه که به گفته الکساندر لوکاشنکو بعضی از آنها سه برابر قدرت بیشتری نسبت به بمب های انداخته شده بر سر هیروشیما و ناگازاکی دارند، تهدید کرده در صورت حمله به خاک کشورش از این تسلیحات استفاده می کند.

شاید ناتو در برابر حمله واگنر به خاک خود و ادعای روسیه و بلاروس درباره دست نداشتن در این حملات، به دلیل استقرار تسلیحات هسته ای تاکتیکی روسیه در بلاروس، چاره ای جز کنار آمدن با حمله واگنر نداشته باشد.

کشورهای بالتیکی قابل تصرفند؟

لیتوانی ۶۵ هزار کیلومتر مربع وسعت (معادل استان خوزستان)، و ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر جمعیت دارد. از این میان ۵ درصد روس تبار هستند. تعداد نیروهای ارتش این کشور نیز ۳۳ هزار نفر است. لتونی نیز وسعتی مشابه با لیتوانی دارد، جمعیت آن یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر است و ۲۴ درصد جمعیت آن روس تبار هستند. تعداد نفقات ارتش این کشور نیز ۱۶ هزار و ۷۰۰ نفر است. استونی به عنوان شمالی ترین کشور، ۴۵ هزار کیلومتر مربع وسعت (معادل آذربایجان شرقی) و یک میلیون و ۲۶۰ هزار نفر جمعیت دارد که ۲۲ درصد آن روس تبار به شمار می روند. تعداد نیروهای نظامی این کشور ۷ هزار و ۲۰۰ نفر است.

وسعت کم، جمعیت اندک، نسبت بالای روس تباران، نزدیکی آنها به مراکز اصلی جمعیتی، سیاسی و صنعتی روسیه که باعث پشتیبانی بهتر از هر تهاجم خواهد شد در کنار میزان استقرار پایین نظامیان ناتو در این کشورها، سه جمهوری بالتیکی را در معرض خطری جدی قرار داده است. تا اواسط سال ۲۰۲۲ تعداد سربازان ناتو که در جناح شرقی این سازمان در سه جمهوری بالتیکی به همراه لهستان مستقر بودند به زحمت به ۱۰ هزار نفر می رسید. این تعداد اندک نیز پس از بروز تهدیدات در پی وقوع جنگ روسیه با افزایشی قابل توجه نسبت به گذشته به این میزان رسیده بود. با توجه به درخواست کشورهای بالتیکی برای رساندن تعداد سربازان این سازمان در خاک این سه کشور به ۶ هزار نفر، می توان این عدد را تعداد سربازان ناتو در منطقه خطر فرض کرد. سه کشور

خطر استقرار واگنر در بلاروس برای ناتو

بلاروس در همسایگی سه عضو ناتو قرار دارد. لیتوانی،